

YTTRANDE

Datum
2015-06-26

Sametingets beteckning
Dnr: 1.2.1-2015-810

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Remissvar på "Presstödsnämndens förslag om utvecklingsstöd till tryckta allmänna nyhetstidningar" (Ku2015/1558/MF)

Bakgrund

Vi ser vår kultur ur ett helhetsperspektiv som omfattar både den man är och det man gör¹. I samisk kultur ingår alltså både utövande av konstarter (såsom jojk, konsthantverk, dans, teater) och identitetsstärkande faktorer såsom utövande av duodji, samisk idrott, samisk media, samiska språk, samiska näringar, samiskt levnadssätt och förhållningssätt.

Sametinget är sedan år 2010 förvaltningsmyndighet för samisk kultur² och har därmed det övergripande ansvaret för frågor som berör samisk kultur. Sametingets uppdrag är att bidra till utvecklingen av ett starkt och mångfaldigt samiskt konst- och kulturliv.

Samerna är ett urfolk eftersom vi har en sammanhängande historisk anknytning till de geografiska områden där vi levt och utvecklat vår kultur sedan lång tid före nationalstatens bildande. Samerna uppfyller därmed kriterierna för ett urfolk³. Detta har även bekräftats av riksdagen som år 1977 uttalade att samerna är ett urfolk som har folkrättsliga krav på en kulturell särbehandling i Sverige (prop 1976/77:80, bet 1976/77:KrU43).

¹ <http://www.sametinget.se/69689>

² Förordningen (2009:1395) med instruktion för Sametinget (1 §)

³ <http://www.manskligarattigheter.se/sv/de-manskliga-rattigheterna/vilka-rattigheter-finns-det/urfolkens-rattigheter>

Cujuhus/adress

Box 90
981 22 GIRON/KIRUNA

Org.nr.: 202100-4573

E-post: kansli@sametinget.se

Besöksadress:

Adolf Hedinsv. 58

Telefovdna/telefon

0980-780 30 (växel)

Fákasa/telefax

0980-780 31

Samerna är ett folk enligt svensk grundlag⁴ och har också speciella rättigheter, vad gäller de samiska språken. Den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk har undertecknats av Europarådets medlemsstater för att främjandet av landsdels- eller minoritetsspråk i olika regioner bidrar till ett Europa som vilar på demokratiska principer och kulturell mångfald⁵.

Enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har det allmänna ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken (§4) och det allmänna ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Vidare anges att förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor (§5).

Utifrån denna grund har Sametinget formulerat sitt yttrande.

Sametingets synpunkter

I förslaget om utvecklingsstöd till allmänna dagstidningar anges att Sverige, genom europeisk stadga om landsdels- eller minoritetsspråk (språkstadgan), har åtagit sig att uppmuntra eller underlätta att minst en dagstidning grundas eller upprätthålls på samiska (s 38). Det är femton år sedan språkstadgan trädde i kraft och sex år sedan lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk trädde i kraft. Trots detta har inte möjligheter beretts för att en samiskspråkig tidning, med en redaktion som besitter all nödvändig kompetens, ska kunna vara berättigad presstöd i Sverige.

Redan år 2011 lämnade Sametinget in sin förstudie om *Förutsättningar för gränsöverskridande tidningssamarbete på samiska och meänkieli*. Då påtalades att endast genom ett samarbete mellan norsk och svensk sida Sápmi skulle en samiskspråkig dagstidning på svensk sida vara möjlig för att uppnå den kompetens som krävs för att producera en tidning av god kvalitet. I förstudien presenterade Sametinget en konkret lösning på problematiken; slopa regeln om att huvudredaktionen måste vara lokaliserad på svensk sida. Detta påtalades även i Sametingets yttrande till Delbetänkandet *”Stöd till dagstidningar på samiska och meänkieli”* (SOU 2012:58) som lämnades in 2013-01-14. I yttrandet skrev Sametinget bland annat:

”Förslaget i ”Nordisk samekonvention” gällande media är att de nordiska staterna i samarbete med Sametingen ska främja samverkan över landsgränserna för att styra utvecklingen till ett rikare och mer mångsidigt utbud inom samiska tidningsmedia i hela Norden. Genom samverkan och samordning kan en gemensam nordisk presstödsordning uppnås.”

---

⁴ http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Kungorelse-1974152-om-beslu_sfs-1974-152/

⁵ Europeisk stadga om landsdels- eller minoritetsspråk, Council of Europe. Trädde i kraft i Sverige år 2000.

Behovet av samarbete mellan svensk och norsk sida Sápmi påtalades än en gång i Sametingets yttrande till slutbetänkandet "Översyn av det statliga stödet till dagspressen" (SOU 2013:66) som lämnades in 2014-02-05. I yttrandet skrev Sametinget bland annat:

"Endast med ett sammanlagt antal abonnenter från båda länder skulle lägsta upplagenivå för presstödet på 750 ex passeras."

Vidare skrev Sametinget att:

"Det måste med andra ord skapas en annan typ av presstöd med andra regler för dagstidningar på samiska i Sverige. Reglerna för en dagstidning som skriver på samiska måste anpassas till den samiska målgruppens rörlighet över gränsen."

I Presstödsnämndens aktuella förslag till utvecklingsstöd anges att allmänhetens behov av nyhetsförmedling, samhällsbevakning och opinionsbildning och individens möjlighet att vara demokratiskt delaktig är avgörande för det demokratiska statsskicket (s 5). Vidare anges att möjligheten att vara en informerad medborgare som har förutsättning att ta ställning i olika samhällsfrågor avgörs till stor del av tillgången på nyheter, fördjupade granskningar och debatt kring aktuella samhällsfrågor (s 25).

I dagens samiska medielandskap, på svensk sida, finns ett stort hålrum då en samiskspråkig dagstidning, som tar upp aktuella samiska samhällsfrågor, saknas. Vi samer på svensk sida har inte samma möjligheter som samerna på norsk sida att få tillgång till samisk nyhetsförmedling, samhällsbevakning och opinionsbildning. Vi samer på svensk sida är hänvisade till svenska medier som inte prioriterar viktiga samiska samhällsfrågor. Därmed har inte vi likvärdig möjlighet att vara demokratiskt delaktiga i frågor som berör oss som den övriga svenska majoritetsbefolkningen.

Detta strider mot språkstadgan⁶ som anger i artikel 11, punkt 1e, att parterna förbinder sig att uppmuntra och/eller underlätta att åtminstone en tidning grundas och/eller upprätthålls på landsdels- eller minoritetsspråk. I expertkommitténs femte rapport om Sverige⁷ rekommenderas myndigheterna att utföra uppdraget i nära dialog och samarbete med de minoritetsspråkstalande. Då det idag inte finns någon samiskspråkig dagstidning uppmanar expertkommittén myndigheterna att tillhandahålla ytterligare information i nästa periodiska rapport.

Avsaknaden av en samiskspråkig dagstidning strider också mot punkt 3 som anger att parterna förbinder sig att tillse att de som använder landsdels- eller minoritetsspråk företräds eller beaktas i organ som med stöd av lag kan komma att inrättas med ansvar att garantera frihet och pluralism i massmedierna. Vidare strider det mot språkstadgans artikel 14, punkt a, som anger att parterna förbinder sig att tillämpa gällande överenskommelser

---

⁶ Europeisk stadga om landsdels- eller minoritetsspråk, Council of Europe. Trädde i kraft i Sverige år 2000.

⁷ European Charter for Regional or Minority Languages – b. Fifth report of the Committee of Experts in respect of Sweden

som binder dem till stater där samma språk används eller, om det behövs, söka ingå sådana överenskommelser för att främja kontakter mellan dem som använder samma språk i berörda stater vad gäller kultur, utbildning, information, yrkesutbildning och vidareutbildning. Punkten b anger också att parterna ska underlätta och/eller främja samarbete över gränserna till förmån för landsdels- eller minoritetsspråk.

Utifrån ovanstående vidhåller Sametinget sin ståndpunkt att presstödet till tidningar som skriver på samiska bör samordnas mellan de nordiska länderna så att stödberättigade tidningar kan spridas till hela det samiska språkområdet utan hinder av landsgränser.

Sametinget har i övrigt inget att anmärka på vad gäller *Förslag om utvecklingsstöd till tryckta allmänna nyhetstidningar*. Sametinget ser det positivt att etablerade tidningar ska ha möjlighet att söka om bidrag för att utveckla sin verksamhet efter de aktuella behov som uppstår i utvecklingen av medielandskapet.

Beslut i detta ärende har fattats av Sametingets styrelse genom styrelseordförande Håkan Jonsson efter föredragning av kanslichef Anja Taube och kulturhandläggare Anna Mämmi

Håkan Jonsson
Sametingets styrelseordförande

Enligt uppdrag

Anja Taube
Sametingets kanslichef